

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Architektura v českých zemích 1. poloviny 20. století – 2. část

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_218
Datum vytvoření:	10. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovědní
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí s významnými architekty působícími v českých zemích v 1. polovině 20. století a jejich zásadními díly

Josip Plečnik

- ❖ 23. ledna 1872 v Lublani – 7. ledna 1957 v Lublani (Slovinsko)
- ❖ byl slovinský architekt a urbanista, který svou prací ve 20. a 30. letech 20. století pro československou prezidentskou kancelář významně přispěl současnému vzhledu Pražského hradu
- ❖ narodil se jako třetí ze čtyř dětí v rodině Andreje a Heleny Plečnikových
- ❖ podle přání otce měl pokračovat v rodinné tradici a převzít truhlářskou dílnu ve škole příliš neprospíval
- ❖ už od dětství velice rád kreslil – tohoto koníčka však skrýval před otcem, který se obával, aby se z jeho syna nestal malíř a bohém
- ❖ díky státnímu stipendiu se v roce 1888 dostal na průmyslovou školu ve Štýrském Hradci, kde studoval truhlářství a příbuzné obory
- ❖ později studoval na vídeňské umělecké akademii pod vedením profesora Otto Wagnera
- ❖ náhlá smrt jeho otce rodinu velmi zasáhla a matka se starším bratrem se shodli, že Josip je na převzetí rodinné firmy příliš mladý – tak se započala cesta velkého
- ❖ v roce 1892 odjel do Vídně, kde dva roky pracoval v továrně na nábytek – toto období bylo přínosnou, ale velmi tvrdou životní etapou, na kterou velmi nerad vzpomínal
- ❖ od roku 1900 samostatně projektuje a staví ve Vídni
- ❖ roku 1910 odchází do Prahy jako profesor dekorativní architektury na Vysoké škole uměleckoprůmyslové
- ❖ v roce 1920 je československou vládou ustanoven architektem Pražského hradu – měl velice blízko k prezidentu T. G. Masarykovi
- ❖ od roku 1921 je současně profesorem architektury na lublaňské technice – do Prahy však pravidelně zajíždí a spolu se svými žáky intenzivně pracuje na úpravách Pražského hradu až do roku 1934
- ❖ na raných Plečnikových pracích je zřetelný vliv secese, později svůj styl zjednodušil a začal využívat jednoduchosti ovlivněné antikou a ranou italskou renesancí

Důvěra prezidenta

„Z tohoto hradu a jeho okolí by mohla vzniknout ohromná historická pamětihodnost a já nevím o nikom jiném, kdo by to dokázal, než jste vy.“ Tato slova adresoval prezident T. G. Masaryk Plečnikovi a zahájil tak dlouhotrvající a plodnou spolupráci.

Stopy v Čechách

Plečnikovy pražské realizace se neomezily pouze na hradní areál, upravil také okolí prezidentova dalšího sídla – zámku v Lánech. Proslavil ho rovněž návrh na stavbu kostela Nejsvětějšího Srdce Páně na vinohradském náměstí Jiřího z Poděbrad, realizovaný v letech 1926 – 32. Inspirací mu byla starokřesťanská středomořská architektura.

obr. č. 9 kostela Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze Vinohradech

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Dušan Jurkovič

- ❖ 23. srpna 1868 Turá Lúka, nyní součást Myjavy – 21. prosince 1947 Bratislava
- ❖ slovenský architekt, bytový designér
- ❖ jeho tvorba byla ovlivněna secesní architekturou
- ❖ vytvořil velice osobitý styl, výrazně inspirovaný lidovou architekturou
- ❖ směřování k práci s lidovými formami můžeme hledat už v rodinném zázemí, otec patřil k známým slovenským vlastencům, matka byla znalkyní lidového umění
- ❖ po studiu na nižším gymnáziu v Šoproni (Maďarsko) odešel do Vídně, kde v letech 1884–1889 studoval na Státní průmyslové škole
- ❖ šest let pracoval v ateliéru architekta Michala Urbánka ve Vsetíně - za jeho částečné pomoci Národopisnou výstavu československou v Praze v roce 1895
- ❖ úspěch a obdiv jeho práce mu přinesly zakázku na stavbu souboru výletních ubytoven Pustevny na Radhošti (1897–1899)
- ❖ na konci 19. Století se za prací přestěhoval do Brna, kde se začlenil do kulturního prostředí města, seznámil se např. s bratry Mrštíkovými či dramatikem Jiřím Mahenem
- ❖ v roce 1903 uzavřel manželství s Boženou Bartelmusovou (1883-1965), z jejich svazku se narodili synové – Jiří, Jan a Pavel
- ❖ v roce 1906 postavil pro svou rodinu vilu v Brně-Žabovřeskách
- ❖ začalo tzv. brněnské období, kdy realizoval množství veřejných i soukromých zakázek
- ❖ projektoval mnohé lázeňské domy v Luhačovicích
- ❖ spolupracoval s rodinou Bartoňovou z Dobenína na úpravách zámku a zahrad v Novém Městě nad Metují
- ❖ po vzniku Československa se vrátil na Slovensko a usadil se v Bratislavě
- ❖ v květnu roku 1919 byl pověřen přípravou slavnosti a pohřbu generála dr. Milana Rastislava Štefánika na Bradle - začal pracovat na projektu mohyly na Bradle - stavba byla dokončena v září 1928

Veřejně činná osoba

Po vzniku Československa se stal se vládním komisařem Úřadu pro zachování uměleckých památek na Slovensku.

Inicioval vytvoření zákona na ochranu přírodních zvláštností a dosud neobjevených archeologických památek.

Navštívil Demänovské jeskyně krátce po jejich objevení a zasazoval se za jejich zpřístupnění veřejnosti, prosazoval myšlenku založení přírodní rezervace zahrnující Tatry a krasové oblasti Slovenska.

Byl zvolen za 1. čestného člena Jeskyňářského sboru v Turč. Sv. Martině (za zásluhy na poli slovenského jeskyňářství)

obr. č. 10 Lázeňská budova v Luhačovicích

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

obr. č. 11 Pustevny

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

obr. č. 12 Libušín na Pustevnách

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

obr. č. 13 Jurkovičova vila v Brně

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

obr. č. 14 Mohyla M. R. Štefánka na Bradle

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Použité zdroje

obr. č. 9

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eglise_du_sacr%C3%A9_coeur_de_j%C3%A9sus_prague.jpg. [online]. [cit. 2013-08-10].

obr. č. 10

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jurkovi%C4%8D%C5%AFv_d%C5%AFm.JPG. [online]. [cit. 2013-08-10].

obr. č. 11

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Are%C3%A1l_Pustevny4.JPG. [online]. [cit. 2013-08-10].

obr. č. 12

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pustevny,_Libu%C5%A1%C3%ADn_\(4\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pustevny,_Libu%C5%A1%C3%ADn_(4).JPG). [online]. [cit. 2013-08-10].

obr. č. 13

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brno,_Jurkovi%C4%8Dova_vila,_zahrada.jpg. [online]. [cit. 2013-08-10].

obr. č. 14

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mohyla_Milana_Rastislava_Stefanika.jpg. [online]. [cit. 2013-08-10].

KAŠPAR M., MICHÁLKOVÁ A. Významné výročí narození architekta Pavla Janáka. Stavebnictví a interiér [online]. 2012, roč. 20, č. 4 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: www.stavebnictvi3000.cz/c4184

TOMEŠ J. A KOL. Český biografický slovník XX. století. 1. vyd. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-248-1.